

De Thysanopteren-fauna van de Bennekomse Meent

door

C. J. H. FRANSSEN en W. P. MANTEL

Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek, Wageningen

De Bennekomse Meent of kortweg Meent is een natuurreservaat ter grootte van 14 ha, gelegen ten zuid-oosten van Veenendaal in de nabijheid van de Grift. Dit reservaat is een relict van een oorspronkelijk veel grotere graslandvegetatie, die gedurende de laatste jaren tengevolge van bepaalde cultuurmaatregelen, o.a. bemesting, verbeterde afwatering en beweiding, ingrijpend veranderd is. Men tracht nu in de Meent de huidige toestand zoveel mogelijk te stabiliseren onder meer door de waterstand op peil te houden; verder wordt de Meent niet bemest en als vanouds wordt slechts eens per jaar gras gemaaid voor hooiwinning; dit geschiedt betrekkelijk laat (eind juli, augustus), nadat vele planten zijn uitgebloeid en zaad hebben voortgebracht.

Het meest karakteristieke element van de Meent is de blauwgrasflora. Dit is een zogenaamde halfcultuurgemeenschap, die door de mens in stand wordt gehouden en die, aan zijn lot overgelaten, in betrekkelijk korte tijd in een andere gemeenschap zou overgaan. In de Meent, die omringd is met lage dijkjes, bevinden zich hogere en lagere gedeelten, die alle hun eigen plantenassociaties hebben.

De kenmerkende vertegenwoordigers van de blauwgrasflora, die in de niet al te natte gedeelten van de Meent voorkomt, zijn: *Molinia caerulea* (L.) Moench (pijpestrootje), *Carex hostiana* D.C. (blonde zegge), *Carex panicea* L. (blauwe zegge), *Carex pulicaris* L. (vlozegge), *Cirsium dissectum* (L.) Hill. (Spaanse ruit), *Juncus conglomeratus* L. (biezeknoppen) en *Viola stagnina* Kit. (melkviooltje). Van de grassen domineert eerstgenoemde soort in deze associatie.

Op plekken, die voor een groot deel van het jaar onder water staan, vindt men veelvuldig *Carex acuta* L. (scherpe zegge), *Carex hudsonii* A. Benn. (stijve zegge), *Carex disticha* Huds. (tweerijige zegge) en *Carex nigra* (L.) Reichard (gewone zegge).

Verdere in de Meent frequent voorkomende Gramineae zijn o.a. *Agrostis canina* L. (kruipend struisgras), *Calamagrostis canescens* (Web.) Roth. (pluimstruisriet), *Phalaris arundinacea* L. (rietgras), *Phragmites communis* Trin. (riet) en *Sieglingia decumbens* (L.) Bernh. (tandjesgras).

Tussen de met riet begroeide randen groeien veelvuldig *Calystegia sepium* (L.) R. Br. (haagwinde) en *Lathyrus palustris* L. (moeraslathyrus).

Van de verdere niet-Gramineae, die de Meent en de randen bevolken, mogen worden genoemd: *Caltha palustris* L. (dotterbloem), *Centaurea pratensis* Thuill. (gewoon knoopkruid), *Cirsium palustre* (L.) Scop. (kale jonker), *Comarum palustre* L. (wateraardbei), *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim. (moerasspiraea), *Galium palustre* L. (moeraswalstro), *Galium uliginosum* L. (kleverig walstro), *Gentiana pneumonanthe* L. (klokjsgentiaan), *Hydrocotyle vulgaris* L. (waternavel), *Juncus articulatus* L. (waterrus), *Juncus effusus* L. (pitrus), *Lychnis flos-cuculi* L. (koekoeksbloem), *Lotus uliginosus* Schkuhr (moerasrolklaver), *Lysimachia vulgaris* L. (wederik), *Lythrum salicaria* L. (kattestaart), *Orchis*-species (orchideeën), *Parnassia palustris* L. (Parnassia), *Pedicularis palustris* L. (moeras-

kartelblad), *Potentilla erecta* (L.) Rauschel (tormentil), *Prunella vulgaris* L. (brunel), *Senecio paludosus* L. (moeraskruiskruid), *Thalictrum flavum* L. (poelruit), *Valeriana dioica* L. (kleine valeriaan), *Valeriana officinalis* L. (valeriaan), *Viola canina* L. (hondsviooltje) en *Viola palustris* L. (moerasviooltje).

Aan de houtvesterij „Utrecht” werd toestemming gevraagd om in 1960 blaaspoten in de Meent te mogen verzamelen, omdat daar vele voor gramineeën specifieke soorten konden worden verwacht. Het vangen geschiedde door met een net door de vegetatie te slepen. Zoals reeds van te voren viel te voorspellen, werden niet uitsluitend op grassen levende tripsen gevangen. Gesleept werd op 31 maart, 8 april, 25 april, 3 mei, 27 mei, 24 juni, 24 augustus en 7 oktober.

Het door ons verzamelde materiaal werd grotendeels gedetermineerd met de tabellen in het handboek van PRIESNER (1928), terwijl voor daarin niet vermelde soorten van meer recente publicaties gebruik werd gemaakt (PRIESNER, 1948 en 1949 en TITSCHACK, 1960).

Enige soorten, waarvan de determinatie aan twijfel onderhevig was, werden ter verificatie opgezonden aan Prof. Dr. H. PRIESNER te Linz. Verder zijn wij veel dank verschuldigd aan Prof. Dr. D. M. DE VRIES en Dr. F. TJALLINGII voor het verstrekken van botanische gegevens.

Gevonden werden de volgende soorten:

Onderorde TEREBRANTIA
Familie AEOLOTHRIPIDAE
Subfamilie AEOLOTHRIPINAE

**Aeolothrips intermedius* Bagnall, ♀ en ♂; een rooftrips, zeer veelvuldig gevangen op 3.V, 27.V en 24.VI.

Familie THIRIPIDAE
Subfamilie CHIROTIRIPINAE

**Chirothrips hamatus* Trybom, ♀ en ♂; gramineeën-bewoner, vrij veelvuldig gevangen op 25.IV, 3.V en 27.V.

Chirothrips manicatus Haliday, ♀ en ♂; gramineeën-bewoner, zeer veelvuldig op 25.IV, 3.V, 27.V, 24.VI, 24.VIII en 7.X.

Limothrips denticornis Haliday, ♀; gramineeën-bewoner, vrij veelvuldig op 31.III, 8.IV, 25.IV, 27.V en 24.VI.

Limothrips cerealium Haliday, ♀; gramineeën-bewoner, zeer veelvuldig, vooral in het begin van het seizoen; gevangen op 8.IV, 25.IV, 3.V, 27.V, 24.VI en 24.VIII.

Aptinothrips rufus Gmelin, ♀; gramineeën-bewoner, zeer veelvuldig op 31.III, 8.IV, 3.V, 27.V en 24.VI.

Aptinothrips stylifera Trybom, ♀; gramineeën-bewoner, vrij sporadisch gevangen op 31.III.

Subfamilie SERICOTHRIPINAE

**Anaphothrips obscurus* Müller, forma brachyptera ♀ en forma macroptera ♀, beide vormen zeer talrijk; gramineeën-bewoner. De brachypteren werden gevangen op 31.III, 8.IV, 3.V en 27.V; de macropteren op 8.IV, 3.V en 27.V.

**Anaphothrips ferrugineus* Uzel, ♂; gramineeën-bewoner, 3 exemplaren gevangen op 27.V.

Anaphothrips-species, ♀; mogelijk identiek met de vorige soort; ook Dr. H. PRIESNER kon deze soort niet nader determineren; slechts 2 exemplaren gevangen op 27.V.

**Anaphothrips articulatus* PRIESNER, ♀; gramineeën-bewoner, veelvuldig; alleen de aptere vorm werd gevonden en wel op 31.III, 8.IV, 25.IV, 27.V en 24.VI.

Subfamilie THRIPINAE

Oxythrips brevistylus Trybom, ♀ en ♂; een polyfage soort, die ook van gramineeën bekend is. Veelvuldig gevonden op 3.V.

**Odontothrips uzeli* Bagnall, ♀ en ♂; een op vlinderbloemigen levende soort; de belangrijkste voedselplant schijnt *Vicia cracca* L. te zijn, die ook in de Meent voorkomt. Slechts enkele exemplaren werden gevonden op 27.V en 24.VI.

Frankliniella tenuicornis Uzel, ♀; gramineeën-bewoner, tamelijk sporadisch gevonden op 31.III, 8.IV, 3.V en 7.X.

Frankliniella intonsa Trybom, ♀ en ♂; zeer polyfage soort, die ook van gramineeën bekend is. In geringe aantallen gevonden op 8.IV, 25.IV, 3.V, 27.V en 24.VI.

**Frankliniella pallida* Uzel, forma *melanura* Priesner; ♀; een polyfage soort, die onder meer bekend is van vlinderbloemigen en gramineeën. Slechts één exemplaar gevonden op 24.VI.

Rhaphidothrips longistylus Uzel, forma *brachyptera* ♀; gramineeën-bewoner, enkele exemplaren gevonden op 25.III.

Taeniothrips firmus Uzel, ♀ en ♂; gramineeën-bewoner, vrij veelvuldig gevonden op 25.IV, 3.V en 27.V.

Taeniothrips vulgatissimus Haliday, ♀ en ♂; een polyfage soort, in geringe aantallen gevonden op 31.III en 27.V.

Euchaetothrips kroli Schille, ♀ en ♂; een gramineeën-bewoner, veelvuldig gevonden op 8.IV, 25.IV, 3.V en 27.V.

Thrips physapus L., ♀; een polyfage soort, waarvan slechts 2 exemplaren werden gevonden op 8.IV, respectievelijk 27.V.

Thrips major Uzel, ♀; een polyfage soort, die ook van gramineeën bekend is. Vrij veelvuldig gevonden op 27.V en 24.VI.

Thrips angusticeps Uzel, forma *macroptera* ♀; zeer polyfage soort, die ook op gramineeën leeft. Slechts één exemplaar gevonden op 27.V.

**Thrips discolor* Haliday, forma *macroptera* ♀; deze soort is onder meer bekend van gramineeën. Slechts één exemplaar gevonden op 27.V.

Thrips nigropilosus Uzel, forma *brachyptera* ♀; PRIESNER (1928) vermeldt over de voedselplanten: „im Rasen, an Rosetten von *Hieracium pilosella* und anderen niederen Pflanzen”. Slechts één exemplaar gevonden op 24.VI.

Thrips flavus Schrank, ♂; een polyfage soort, waarvan in totaal slechts 3 exemplaren werden gevonden op 27.V en 24.VI.

Thrips tabaci Lindeman, variëteit *pulla* Uzel, ♀; een zeer polyfage soort, die ook op grassen leeft. In totaal slechts 2 exemplaren gevonden op 27.V en 24.VI.

Thrips-species, ♀; op 3.V één exemplaar gevonden, dat niet met zekerheid was te determineren, ook niet door Dr. H. PRIESNER.

**Sminythrips biuncatus* Uzel, ♀ en ♂; volgens PRIESNER (1928) zou *Valeriana* de voedselplant zijn; enkele exemplaren gevonden op 3.V en 27.V.

Stenothrips graminum Uzel, ♀ en ♂; een gramineeën-bewoner, vrij geringe aantallen gevonden op 24.VI.

**Bolacothrips jordani* Uzel, ♀; gramineeën-bewoner; op 31.III en 24.VI telkens één exemplaar gevonden.

Onderorde TUBULIFERA
Familie PHLOEOTHRIPIDAE
Subfamilie PHLOEOTHRIPINAE

Haplothrips aculeatus (Fabricius) PRIESNER, ♀ en ♂; gramineeën-bewoner, die echter ook op andere planten is aangetroffen. Zeer veelvuldig op 8.IV, 25.IV, 3.V, 27.V, 24.VI en 24.VIII.

**Haplothrips juncorum* Bagnall, ♀; als voedselplanten zijn bekend gramineeën en *Juncus*. In geringe aantallen gevangen op 27.V en 24.VI.

Opvallend is, dat er in de Bennekomse Meent door ons zo weinig Tubuliferen zijn gevonden, ofschoon er toch vele soorten van grassen bekend zijn. De vermoedelijke reden is, dat deze soorten slechts met succes zijn te verzamelen door het uitsteken van graspollen, hetgeen in de Meent niet is toegestaan.

Over de soorten, waar het teken * voor geplaatst is, was niets te vinden in de Nederlandse literatuur; daarom worden ze als nieuw voor onze fauna beschouwd.

Summary

In the preceding paper an account is given of the Thysanoptera collected in a characteristic meadow vegetation, called the "Bennekomse Meent" (province of Gelderland). This area is a reservation, where the present situation is maintained as much as possible. As is to be expected, most of the collected Thysanoptera are inhabitants of Gramineae.

The species preceded by an asterisk are mentioned for the first time as occurring in the Netherlands.

Geraadpleegde Literatuur

PRIESNER, H., 1928, Die Thysanopteren Europas, Wien.

—————, 1948, Contributions towards a knowledge of the Thysanoptera of Egypt, XIV. *Bull. Soc. Fouad Ier Entom.* 32: 317—341.

—————, 1949, Studies on the genus *Chirothrips* Hal. *Bull. Soc. Fouad Ier Entom.* 33: 159—174.

TITSCHACK, E., 1960, *Aeolothrips propinquus* Bagn. und *Aeolothrips astutus* Pr. (Thysanoptera). *Verh. Ver. naturw. Heimatforsch. Hamburg* 34: 62—74.

=====

Drepana's in het Fluviatiele District (Lep., Drepanidae). *Drepana falcataria* L. wordt in het onlangs verschenen supplement van de Catalogus niet vermeld van Hendrik-Ido-Ambacht. De vlinder is hier echter gewoon. Ik heb er een prachtige serie van en vang hem niet eens meer.

Drepana curvatula Bkh. is daarentegen veel zeldzamer. Ik ving er tot nog toe slechts twee exemplaren van, de eerste op 15 mei 1958, de tweede op 12 augustus 1959.

G. M. BOGAARD, Burg. van Akenwijk 8a, Hendrik-Ido-Ambacht.